

The Role of the International Red Cross in the Development of Humanitarian Rights

Marveh Kashiri¹, Mohammad Reza Hakakzadeh ^{*2}, Mohammad Ali Kafaefar³

1. Department of Public Law, Qo.C., Islamic Azad University, Qom, Iran.

2. Department of Public Law, Qo.C., Islamic Azad University, Qom, Iran.

3. Department of Public Law, Qo.C., Islamic Azad University, Qom, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Article Type: Original Research

Pages: 359-374

Article history:

Received: 12 Jan 2024

Edition: 05 Mar 2024

Accepted: 27 Mar 2024

Published online: 23 Dec 2025

Keywords:

World Red Cross, Humanitarian Rights, Committee of the Red Cross, Legal Custom, Armed Conflict.

Corresponding Author:

Mohammad Reza Hakakzadeh

Address:

Iran, Qom, Islamic Azad University, Qo.C., Department of Public Law.

Orchid Code:

0000-0002-6226-0321

Tel:

09123076519

Email:

Mrhakak@yahoo.com

ABSTRACT

Background and Aims: The International Committee of the Red Cross is an international institution whose philosophy has been to help the victims of armed conflicts, gradually developed its mission. The purpose of this article is to examine the role of the International Red Cross in the development of humanitarian rights.

Materials and Methods: This article is descriptive and analytical. The materials and data are also qualitative and data collection has been used in the collection of materials and data.

Ethical Considerations: In this article, the originality of the texts, honesty and trustworthiness are respected.

Findings: The findings showed that the International Committee of the Red Cross can interpret and even create the laws and legal customs of armed conflicts. Among all non-governmental organizations that perform similar tasks, the International Committee of the Red Cross has been prioritized. Because in addition to the fact that its mission clearly the rights of war, the committee also focuses on fulfilling its duties in the conditions of peace, and for this reason, it leads to the development. The laws and customs established by the International Red Cross have the power to be enforced in international criminal courts.

Conclusion: The special role of interpretation and the creation of a committee regarding the laws of humanitarian rights, the study plans of customary humanitarian rights are among the important actions of the International Red Cross in the development of humanitarian rights.

Cite this article as:

Kashiri, M; Hakakzadeh, M-R; Kafaefar Dadashnejad, M-A. *The Role of the International Red Cross in the Development of Humanitarian Rights*. Economic Jurisprudence Studies. 2025.

دوره هفتم، شماره ۵، سال ۱۴۰۴

نقش صلیب سرخ جهانی در توسعه حقوق بشر دوستانه

مروه کشیری^۱، محمدرضا حکاکزاده^{۲*}، محمدعلی کفایی فر^۳

۱. گروه حقوق عمومی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

۲. گروه حقوق عمومی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

۳. گروه حقوق عمومی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یک نهاد بین‌المللی که فلسفه وجودی آن کمک رساندن به قربانیان درگیری‌های مسلحانه بوده است به تدریج رسالت خود را توسعه داد. تا جایی که امروزه به عنوان یک نهاد قانونگذار نیز به شمار می‌آید. هدف مقاله حاضر بررسی نقش صلیب سرخ جهانی در توسعه حقوق بشر دوستانه است.

مواد و روش‌ها: مقاله حاضر توصیفی تحلیلی است. مواد و داده‌ها نیز کیفی است و از فیش‌برداری در گردآوری مطالب و داده‌ها استفاده شده است.

ملاحظات اخلاقی: در این مقاله، اصالت متون، صداقت و امانت‌داری رعایت شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند قوانین و عرف‌های حقوقی درگیری‌های مسلحانه را تفسیر و حتی ایجاد نماید. در میان تمامی سازمان‌های غیردولتی که وظایف مشابهی ایفا می‌کنند. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ جهانی در اولویت قرار گرفته است. چرا که علاوه بر این که مأموریت آن مشخصاً بر حقوق جنگ تمرکز دارد، کمیته در ایفای وظایف خود در شرایط صلح نیز تمرکز دارد و بدین سبب موجب توسعه و ارتقای حقوق بشر دوستانه می‌گردد. قوانین و عرف‌های ایجاد شده از سوی صلیب سرخ جهانی دارای ضمانت اجرا در محاکم کیفری بین‌المللی است.

نتیجه: نقش خاص تفسیری و ایجاد کمیته در خصوص قوانین حقوق بشر دوستانه، تاسیس طرح‌های مطالعاتی که شامل طرح‌های مطالعه‌ای حقوق بشر دوستانه عرفی است از اقدامات مهم صلیب سرخ جهانی در توسعه حقوق بشر دوستانه است.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۳۵۹-۳۷۴

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۲

تاریخ اصلاح: ۱۴۰۲/۱۲/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۱/۰۸

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۰۲

واژگان کلیدی:

صلیب سرخ جهانی، حقوق بشر دوستانه، کمیته صلیب سرخ، عرف حقوقی، درگیری مسلحانه.

نویسنده مسئول:

محمدرضا حکاکزاده

آدرس پستی:

ایران، قم، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قم، گروه حقوق عمومق.

تلفن:

09123076519

کد ارکید:

0000-0002-6226-0321

پست الکترونیک:

Mrhakak@yahoo.com

۱. مقدمه

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عنوان یک سازمان بین‌المللی غیردولتی دارای ویژگی‌های خاصی است که آن از سایر سازمان‌هایی از این دست متمایز می‌سازد. این کمیته به ابتکار پنج تبعه کشور سوئیس در نیمه دوم عصر همبستگی که مبدأ اصلی پیدایش مؤسسات و سازمان‌های متعدد غیردولتی به ویژه در اروپا بود، بنیان نهاده شد. بدین لحاظ، اوصاف حقوقی شخصیت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را باید در چارچوب حقوقی سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی و چگونگی وضعیت این‌گونه سازمان‌ها در حقوق بین‌الملل جستجو نمود. سازمان‌های بین‌المللی حق دارند با ابزارهای گوناگون از جمله تفسیر، نسبت به توسعه صلاحیت‌های اساسنامه‌ای خود اقدام کنند، ولی درج تمامی موارد مربوط به اختیار، صلاحیت، مسئولیت و اشتغال در سند موسس لازم نیست بلکه سازمان به صورت ضمنی نیز دارای صلاحیت‌هایی می‌باشد. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به موجب ماده ۲ اساسنامه خودف تحت عنوان مجمعی که ماده ۶۰ و قانون مدنی سوئیس بر آن حاکمیت دارد، دارای شخصیت حقوقی است. از طرفی کمیته از بدو تأسیس رسماً به انجام "خدمات عمومی" بین‌المللی (دومینگ، ۱۳۷۵، ۳۴۱)؛ پرداخته و به ویژه به دلیل وظایف و اختیارات بین‌المللی که از سوی عهدنامه‌های چهارگانه ژنو مصوب ۱۹۴۹ بر عهده آن گذارده شده است و در نتیجه حقوقی را برای کمیته به لحاظ انجام وظایف بشر دوستانه و از جمله حق مداخله پیش‌بینی و منظور نموده، لذا واجد خصیصه‌ای بین‌المللی است. یک جنبه کارهای کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با نحوه اجرای قوانین و عرف‌های حقوق بشر دوستانه در عمل و

در میادین جنگ ارتباط پیدا می‌کند و کمک شایسته‌ای به مسئله ضمانت اجرا می‌کند و آن این است که کمیته سعی می‌کند، راه‌هایی را برای کاستن از تلفات نظامی و جنگی بیابد، کمیته در این راستا مبادرت به کمی کردن اصل درد و رنج غیر ضروری نموده است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای اندازه‌گیری عینی تر آثار تسلیحات بر انسان‌ها تلاش می‌کند تا حدی را برای بررسی آثار تمامی سلاح‌ها ایجاد نماید، این معیار از مطالعه آثار تسلیحات متعارف و با به کار بردن اطلاعات جمع‌آوری شده از بیمارستان‌های صلیب سرخ ناشی می‌شود، این مطالعه چندین معیار برای تعیین خصوصیات سلاحی که موجب درد و رنج غیر ضروری است پیشنهاد می‌کند. این طرح که به عنوان پروژه (SIRUS) معروف است بر صدمات و آسیب‌های تعیین شده تمرکز دارد و اعلام می‌کند که تمامی تسلیحاتی که کاربرد آن‌ها مشخصاً به وسیله حقوق بین‌الملل محدود یا ممنوع است از معیار صدماتی که در درگیری‌های اخیر دیده شده‌اند، فراتر می‌روند. یک جنبه مهم این نگرش آن است که این پروژه نه فقط به نفع غیر نظامیان بلکه حتی بشتر به نفع رزمندگان است (مرون، ۲۰۰۲، ۲۴۲). تمایز و نوآوری مقاله حاضر بررسی نقش صلیب سرخ جهانی در توسعه حقوق بشر دوستانه است. سوال اساسی که در این مقاله مطرح و بررسی می‌شود این است که صلیب سرخ جهانی در توسعه حقوق بشر دوستانه چه نقشی ایفا می‌کند؟ فرضیه مقاله نیز بدین شکل قابل طرح است که «کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مقش مهمی در ایجاد قوانین و شکل دادن به عرف‌های حقوقی در درگیری‌های مسلحانه دارد» به منظور بررسی و پاسخ به سوال مورد اشاره، اقدامات کمیته صلیب سرخ جهانی در

کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو نیز مقرر می‌دارند "هیچ یک از مفاد این معاهده مانعی در راه انجام فعالیت‌های بشردوستانه به وسیله کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا سایر سازمان‌های بشردوستانه محسوب نمی‌شوند. .." ملاحظه می‌کنید که وظایف و اختیارات کمیته در معاهدات ۱۹۴۹ ژنو و پروتکل‌های الحاقی پیش‌بینی شده است، علاوه بر آن اساس‌نامه صلیب سرخ بین‌المللی و قطعنامه‌های مصوب کنفرانس‌های بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر موارد صلاحیت کمیته را پیش‌بینی نموده اند. مثلاً اساس‌نامه صلیب سرخ بین‌المللی در آغاز مقدمه خود، رسالت این نهاد را که تضمین رعایت احترام به شأن و مقام و منزلت انسانی است مقرر می‌دارد.

ماده ۵ اساس‌نامه مذکور مقرر می‌کند که کمیته باید وظایفی را که کنوانسیون‌های ژنو به آن واگذار می‌کنند ایفا نماید که از جمله آن وظایف، تالش برای اجرای کامل کنوانسیون‌های ژنو و نیز استماع شکایاتی است که دولت‌ها از نقض آن مقررات مطرح می‌کنند. علاوه بر مواد مشترک ۹/۹/۹/۱۰ کنوانسیون‌های ژنو که مشترکاً امکان دخالت کمیته را بطور کلی برای اجرای قواعد بشردوستانه تایید می‌کنند، مواد دیگری نیز، وظایف مشخصی را به آن محول می‌کند که عبارتند از: (۱) ماده ۱۲۶ معاهده سوم به کمیته اختیار می‌دهد که بر چگونگی رفتار با اسرای جنگی نظارت کند. (۲) ماده ۱۴۳ معاهده چهارم نیز به کمیته مسئولیت مشابهی برای دسترسی به افراد تحت حمایت و غیرنظامیان تفویض می‌کند. (۳) ماده ۱۸ پروتکل ۱ الحاقی طرف‌های درگیر را ملزم می‌سازد که تسهیلات لازم را برای انجام فعالیت‌های بشردوستانه کمیته که بر اساس

راستای ارتقای حقوق بشردوستانه بررسی می‌شود.

۲. مواد و روش‌ها

مقاله حاضر توصیفی تحلیلی است. مواد و داده‌ها نیز کیفی است و از فیش‌برداری در گردآوری مطالب و داده‌ها استفاده شده است.

۳. ملاحظات اخلاقی

در این مقاله، اصالت متون، صداقت و امانت‌داری رعایت شده است.

۴. یافته‌ها

یافته‌ها نشان داد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند قوانین و عرف‌های حقوقی درگیری‌های مسلحانه را تفسیر و حتی ایجاد نماید. در میان تمامی سازمان‌های غیردولتی که وظایف مشابهی ایفا می‌کنند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ جهانی در اولویت قرار گرفته است. چرا که علاوه بر این که مأموریت آن مشخصاً بر حقوق جنگ تمرکز دارد، کمیته در ایفای وظایف خود در شرایط صلح نیز تمرکز دارد و بدین سبب موجب توسعه و ارتقای حقوق بشر دوستانه می‌گردد.

۵. بحث

۵-۱. اقدامات کمیته صلیب سرخ جهانی در

راستای ارتقای حقوق بشردوستانه

اقدامات کمیته صلیب سرخ جهانی در راستای ارتقای حقوق بشردوستانه عبارت است از:

۵-۱-۱. مشارکت مستقیم کمیته

بین‌المللی صلیب سرخ در اجرای قواعد

بشردوستانه

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ صلاحیت مراقبت و نظارت بر اجرای کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو و پروتکل‌های الحاقی و هم‌چنین قواعد عرفی معادل آن را دارد. مواد مشترک ۹/۹/۹/۱۰ از

معاهدات چهارگانه ژنو یا آن پروتکل به آن محول شده است فراهم آورد. بعلاوه کمیته می تواند با رضایت طرفین درگیر به هر اقدام بشردوستانه دیگری برای حمایت از قربانیان جنگی دست یازد (صابری، ۱۳۷۸، ۱۶۴).

براساس معاهدات ۱۹۴۹ ژنو و اولین پروتکل الحاقی، کمیته به عنوان یک میانجی بی طرف برای حمایت از قربانیان جنگ فعالیت می کند. حاصل این عملکرد از گونه ای که خود مستقیماً به اجرای قواعد بشردوستانه در یک درگیری مسلحانه می پردازد، تامین شرایطی است انسانی که در سایه آن افراد قابل حمایت از تمامی امکاناتی که بدین منظور پیش بینی شده بهره خواهند گرفت. اما هم چنان که گفته شد این نهاد بشردوستانه فراتر از این عملکرد به تضمین رعایت قواعد مزبور نیز اشتغال دارد و اکنون فهرست وار به اقداماتی که در قالب نخستین شکل عملکرد خود به انجام می رساند مختصراً اشاره می شود: ۱) ملاقات و مصاحبه خصوصی با اسیران جنگی، گروگان ها و محاصره شدگان (مواد ۷۶ و ۱۴۳ معاهده چهارم) ۲) کمک رسانی به اهالی سرزمین های اشغالی (مواد ۵۹ و ۶۱ معاهده چهارم) ۳) جستجوی گمشدگان و انتقال پیام خانواده های اسیران جنگی به آنان (ماده ۱۲۳ معاهده سوم) و به غیر نظامیان. (ماده ۱۴۰ معاهده چهارم) ۴) ارائه خدمت به منظور ایجاد مناطق بهداشتی (ماده ۲۳ معاهده چهارم) و مناطق امن. (ماده ۱۴ معاهده چهارم) ۵) دریافت درخواست کمک از سوی افراد قابل حمایت. (ماده ۶۱ معاهده چهارم) ۵) اتخاذ اقداماتی به ابتکار خود: کمیته می تواند از طرف های درگیر در یک مخاصمه مسلحانه بین المللی یا غیر بین المللی بخواهد که با اقداماتی که به ابتکار

خود انجام می دهد موافقت کنند. (مواد ۳ مشترک چهار معاهده و ۹/۹/۱۰ آن ها) ۶) انجام وظیفه به عنوان جایگزین دولت حامی (ماده ۱۰ مشترک ۳ معاهده اول و ۱۱ معاهده چهارم) (هی، ۱۹۸۴، ۶-۵).

۵-۱-۲. مشارکت کمیته صلیب سرخ جهانی در ایجاد عرف

شکل گیری عنصر مادی اولین گام در فرآیند خلق قواعد عرفی است. در واقع، عنصر مادی عرف از عملکرد تابعان اصلی حقوق بین الملل یعنی دولت ها ناشی می شود. با توجه به اینکه کمیته بین المللی صلیب سرخ انجمنی می باشد که در بطن حقوق سوئیس شکل گرفته است حال باید دید آیا اعمال و اقدامات خاص این کمیته می تواند همانند اعمال و اقدامات تابعان اولیه و ثانویه حقوق بین المللی در شکل گیری عنصر مادی عرف موثر تلقی می شود؟

آنچه که هیچ گونه تردیدی در آن وجود ندارد وضعیت خاص کمیته بین المللی صلیب سرخ است و نمی توان آن را با سایر سازمان های غیردولتی مقایسه کرد. اشتغالات معاهده ای و شرکت فعالانه این کمیته در زمینه ی مخاصمات مسلحانه باعث شده تا نهاد ژنوی بتواند در موقعیت برتری نسبت به سایر سازمان های مشابه قرار گیرد. آیا این امر موجب می شود تا مداخله بشر دوستانه کمیته در چارچوب مخاصمات مسلحانه غیر بین المللی بتواند به عنوان ظهور یک عملکرد و روبه در سطح بین المللی قلمداد شود؟ کمتر حقوقدانی بر این عقیده است که کمیته بین المللی صلیب سرخ می تواند در شکل گیری عناصر مختلف عرف مشارکت نماید ولی با این وجود اسناد دومیسی - مت براین اعتقادند که کمیته مزبور می تواند در این امر مشارکت کند و برای توجیه

کمیته اجازه می‌داد تا مبادله اسرا را سازمان دهند. در دوران جنگ، آژانس، اطلاعات را از منابع غیرمستقیم (مدیران زنان، فرماندهان اردوگاه‌ها، مدیران و دفاتر نظامی و غیرنظامی و خود زندانیان) کسب می‌کرد. برعکس آنچه که قبلاً در مخاصمات به عمل می‌آمد. نمایندگان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، علاوه بر جستجویی که این نمایندگان انجام می‌دادند مراسلات مبارزان و افراد غیرنظامی را نیز ارسال می‌کردند و این امر مورد اعتراض و واکنش منفی طرفین مخاصمه قرار نگرفت. در این مخاصمه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بدون داشتن یکمبنای حقوقی اقدام کرد، درحالی که دو کنوانسیون لازم‌الاجرا ژنو تنها قربانیان نظامی مخاصمات مسلحانه بین‌المللی را مورد حمایت قرار می‌داد.

در سال ۲۰۱۱، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مجموعه‌ای از آئین‌نامه‌های رفتاری صادر شده توسط گروه مسلح غیر دولتی را بر اساس مجموعه جامع صلیب سرخ از چنین ابزارهایی منتشر کرد. این نشریه شامل کدهایی است که توسط ارتش آزادیبخش خلق چین، ارتش خلق جدید در فیلیپین، ارتش آزادیبخش ملی و فارک در کلمبیا، ارتش رستگاری ملی در اوگاندا، جبهه متحد انقلابی در سیرالئون و انتقال ملی ایجاد شده است. شورایی در لیبی تنوع جغرافیایی انتخاب به همان اندازه جالب است که نوع قوانین موجود در کد یا کتابچه راهنمای هر گروه، که ممکن است از قوانین بسیار ابتدایی، مانند «اسیر بدرفتاری نکنید» (هی، ۱۹۸۴، ۴۸۷) تا استانداردهای دقیق‌تر شبیه به ضمانت‌های دادرسی عادلانه متفاوت باشد:

نظر خود استدلال می‌کنند که کمیته به کرات و به منظور کمک و دفاع از قربانیان مخاصمات مسلحانه دست به انجام ماموریت‌هایی زده است که در نوع خود کم‌نظیر است، که اولین مورد آن مربوط به مداخله بشر دوستانه هنری دونان در قضیه‌ی سرلفرینو می‌باشد. انجام ماموریت‌های بشر دوستانه مکرر کمیته، و تداوم و تسری آن در مخاصمات مسلحانه غیربین‌المللی در راستا قابل تامل است (صدراپی، ۱۳۹۲، ۶۵). یکی از موارد قابل توجه در این خصوص کمک کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به مجروحان در زمانی بود که سند مشخص و معینی در سطح بین‌المللی وجود نداشت. به نظر می‌رسد که تکرار طولانی و رفتار متحدالشکل این اقدامات توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بتواند در شکل‌گیری عنصر مادی عرف موثر واقع شود. اعمال قاعده مداخله بشر دوستانه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بدون وجود سندی مشخص، دست به اقداماتی می‌زد که در اثر تکرار آن در زمان موجب تحقق عنصر مادی تلقی می‌شود. تاسیس آژانس اطلاعات مربوط به زندانیان جنگی یکی از مثال‌های دیگر در این زمینه است که فعالیت کمیته را در این مورد پررنگ می‌کند. جنگ داخلی ۱۹۳۶ اسپانیا، مرحله‌ای جدید برای آژانس بود زیرا نمایندگان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دست به جستجوی افراد در محل زدند. این رویه‌ی امروزه مرسوم و رایج است و در چارچوب مخاصمات مسابهی چون جنگ لبنان و السالوادور نیز بکار گرفته شده است. در اسپانیا هیچ یک از دو طرف مخاصمه ارائه خدمات کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را برای گشایش دفاتر مبادله اطلاعات مربوط به زندانیان را نپذیرفتند. یقیناً، طرفین متخاصم لیست‌هایی در اختیار کمیته می‌گذاشتند که این لیست‌ها به

را با اسلام معرفی می‌کنند، در حدود یک دهه اخیر صلیب سرخ تلاش کرده است تا قوانین اسلامی و شباهت‌های آن با حقوق بین‌الملل بشردوستانه را بهتر درک کند. در واقع، با توجه به اینکه قوانین اسلامی منبع اصلی قانون است که توسط برخی از گروه‌های مسلح غیر دولتی به رسمیت شناخته شده و مورد احترام است، هر گونه تلاش برای تأثیرگذاری بر رفتار آنها موزف است قوانین اسلامی را در نظر بگیرد. به همین دلیل است که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ چندین کنفرانس و آموزش در مورد رابطه بین حقوق بین‌الملل بشردوستانه و اسلام را سازماندهی و میزبانی کرده است. به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۶، «حدود ۵۰۰ نفر از علمای اسلامی، نمایندگان سایر مذاهب، و متخصصان قوانین بین‌المللی حقوق بشر از بیش از ۲۰ کشور جهان» در ایران گرد هم آمدند تا در مورد موضوعات زیر تبادل نظر نمایند:

ارزش‌های بشردوستانه مشترک در ادیان جهانی؛ حفاظت از غیرنظامیان، از جمله بیماران و کارکنان پزشکی؛ وضعیت اسفبار افراد ناپدید شده و خانواده‌های آنها؛ مدیریت صحیح بقایای انسانی؛ و حفاظت و مدیریت محیط زیست.

آشنایی با روشی که قوانین کلاسیک اسلامی به این موضوعات پرداخته است، از جمله به ویژه انجام خصومت‌ها و حفاظت از گروه‌های خاص افراد، یا دارایی‌های دشمن، نه تنها برای درک رفتار چنین گروه‌هایی کلیدی است. درگیر شدن در یک گفتگوی معنادار حقوق بین‌الملل بشردوستانه با آنها.

این امر مستلزم یک تعادل ظریف، انطباق زبان حقوق بین‌الملل بشردوستانه با استانداردها، حتی استانداردهای مذهبی، قابل قبول برای گروه

رهبران و مبارزان باید در نظر داشته باشند که اعدام فقط برای جنایات بسیار جدی که توسط دشمنان مردم انجام می‌شود و با مجوز صریح هر مورد از هیئت عالی حکومتی هر سازمان ممکن است انجام شود. در تمام این موارد، شواهد باید بررسی شوند و تصمیمات جمعی گرفته شود. رهبری باید یک سوابق کتبی ارائه کند که شواهد را ارائه کند (هی، ۱۹۸۴، ۴۹۳).

کدهای رفتار همچنین ممکن است به عنوان یک ابزار دو طرفه در نظر گرفته شوند: از یک سو، آنها به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و دیگران اجازه می‌دهند تا رفتار گروه‌های مسلح غیر دولتی را بهتر درک کنند و از سوی دیگر، ممکن است از طریق گنجاندن حقوق بین‌الملل بشردوستانه بر رفتار آنها تأثیر بگذارند. استانداردهای منطبق بر آنها یک مثال جالب در این زمینه، «منشور رفتار برای مجاهدین» است که توسط امارات اسلامی افغانستان، طالبان تدوین شده است. چندین نسخه برای اعضای آن صادر شده و از سال ۲۰۰۶ به صورت عمومی منتشر شده است، از جمله آخرین نسخه اصلاح شده از ۲۰ مه، که به نظر می‌رسید درجاتی از بهبود را با توجه به برخی از قوانینی که مطابق حقوق بین‌الملل بشردوستانه پیدا می‌کنند، داشته باشد. اگرچه نسخه ۲۰۱۰ هنوز تعدادی از مشکلات را از نظر انطباق با حقوق بین‌الملل بشردوستانه ایجاد می‌کند، تمایل این گروه برای اصلاح قوانین خود در جهت احترام بهتر به حقوق بین‌الملل بشردوستانه در حال حاضر نشانه خوبی است.

با توجه به اینکه تعداد زیادی از درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی معاصر در کشورهای با اکثریت مسلمان انجام می‌شود و به طور موازی شامل گروه‌های مسلح غیر دولتی می‌شود که خود

این، این واقعیت که همانطور که در بالا ذکر شد، چندین گروه مسلح، از جمله گروه‌هایی که خود را با اسلام می‌شناسند، به طور داوطلبانه استانداردهای منطبق با قوانین بین‌المللی حقوق بشر را در قوانین رفتاری خود ادغام کرده‌اند.

در نهایت، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مقایسه خود را از حقوق بین‌الملل حقوق بشر با سایر منابع نفوذ یا قانون فقط به قوانین اسلامی محدود نکرده است. همچنین در گذشته مطالعاتی در مورد آداب و رسوم محلی و سنتی انجام شده است. به عنوان مثال، در سال ۲۰۰۹، هیئت صلیب سرخ در سووا، فیجی، از انتشار مطالعه‌ای در مورد قوانین سنتی جنگ در منطقه جزایر اقیانوس آرام حمایت کرد: تحت حفاظت از نخل: جنگ‌های عزت در اقیانوس آرام. این مطالعه به عملکرد چندین گروه از پاپوا گینه نو، جزایر ساموا، فیجی و سایر جزایر اقیانوس آرام پرداخت (قربان‌خانی و نوازانی، ۱۳۹۰، ۶۴).

علاوه بر کدهای رفتاری، مکانیسم‌های دیگری ممکن است در سطوح رهبری نظامی و سیاسی به منظور تقویت ادغام حقوق بین‌الملل بشردوستانه در دکترین گروه مسلح غیر دولتی مورد استفاده قرار گیرد. در میان آنها، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اغلب طرف‌های درگیری مسلحانه غیر بین‌المللی را تشویق می‌کند تا خود را متعهد به رعایت قوانین اضافی حقوق بین‌الملل بشر دوستانه از طریق موافقت‌نامه‌های خاص کنند. اگرچه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ همیشه در تهیه و انعقاد این موافقت‌نامه‌ها شرکت نمی‌کند، اما عموماً از آنها استقبال می‌کند. این امکان قانونی توسط ماده ۳ مشترک کنوانسیون‌های ژنو به رسمیت شناخته شده و تشویق شده است، که بیان می‌کند که «طرف‌های درگیر باید تلاش

مسلح غیر دولتی مورد بحث بدون کاهش یا اصلاح هنجارهای مربوطه حقوق بین‌الملل بشردوستانه است. اگر به طور کلی به عنوان یک منبع قانونی قانونی رد شود، درگیر کردن چنین گروه‌هایی بر اساس انحصار قوانین بین‌المللی حقوق بشر اشتباه خواهد بود. به موازات آن، جابجایی کامل حقوق بین‌الملل بشردوستانه به نفع قوانین اسلامی نیز اشتباه خواهد بود. بنابراین، کار انجام شده توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در چنین مواردی شامل بررسی و مقایسه دو چارچوب قانونی به منظور برجسته کردن زمینه‌های مشترک آنها و ارزیابی احتمالات برای آشتی در زمانی که استانداردهای مربوطه آنها متفاوت است، است. هدف آن تولید استانداردهای جدید نیست، بلکه بیشتر به منظور انتقال همان پیام از طریق کانال‌های مختلف، اما پذیرفته شده است.

یکی از دشواری‌های مقایسه حقوق بین‌الملل و حقوق اسلامی، وجود اختلاف نظر بین فقهای اسلامی در برخی مسائل است، مانند مواردی که حملات بی‌رویه یا آسیب‌های اتفاقی به جمعیت‌ها و اشیاء غیرنظامی را می‌توان با ضرورت نظامی توجیه کرد. اما باید به این نکته نیز توجه داشت که اختلاف بین علما اجتناب‌ناپذیر است و به هیچ وجه منحصر به شریعت اسلام نیست. در درون خود قوانین بین‌المللی حقوق بشر، در حالی که قواعد اساسی وجود دارد که عموماً پذیرفته شده و قابل درک است، برخی از جنبه‌های خاص آنها مورد بحث و تفسیر قرار گرفته است. مهم‌ترین پیام‌ها معمولاً ساده‌ترین پیام‌ها هستند و در چارچوب حقوق بین‌الملل و حقوق اسلامی مشترک هستند: «غیر جنگنده‌ها را نکشید»، «تجاوز نکنید»، «غارت نکنید» و غیره. علاوه بر

بیشتری کنند تا از طریق موافقت نامه‌های خاص، تمام یا بخشی از سایر مقررات را به اجرا درآورند.

۵-۱-۳. تعامل کمیته بین‌المللی صلیب

سرخ با گروه‌های مسلح غیر دولتی

تعامل کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با گروه‌های مسلح غیر دولتی در مورد حقوق بین‌الملل حقوق بشر گاهی مورد تردید و انتقاد قرار می‌گیرد. برای برخی، در بهترین حالت، اتلاف وقت یا در بدترین حالت، راهی برای اعطای مشروعیت به گروه‌های مسلح غیر دولتی یا آموزش نحوه مبارزه به آنها است. جای تعجب نیست که همین انتقادات در رابطه با تعامل صلیب سرخ با دولت‌ها توسط کشورهای مخالف مطرح می‌شود.

به نظر می‌رسد این انتقادات نقش و دستور منحصر به فرد کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و پیامدهای عملی آنها را نادیده می‌گیرند. تلاش‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای تعامل با همه طرف‌ها، از جمله گروه‌های مسلح غیر دولتی، در طول درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی، و همچنین تلاش‌ها برای تعامل با همه کشورهای مربوطه در جریان درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی (درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی)، عمیقاً در مأموریت این نهاد برای محافظت از جان‌ها ریشه دارد. و کرامت قربانیان درگیری‌های مسلحانه و جلوگیری از رنج با ترویج و تقویت حقوق بین‌الملل حقوق بشر، که در صورت احترام، حفاظت ضروری از آن قربانیان را فراهم می‌کند (مهدی‌زاده، ۱۳۸۱، ۵)

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به‌عنوان یک سازمان بی‌طرف و بی‌طرف جانبداری نمی‌کند و به علل درگیری‌های مسلحانه رسیدگی نمی‌کند. به‌عنوان یک سازمان مستقل، به یک کشور خاص، گروهی از دولت‌ها یا سازمان‌های

بین‌المللی یا منطقه‌ای مانند سازمان ملل متحد یا اتحادیه آفریقا وابسته نیست و به آن وابسته نیست. به‌طور مشخص، بسیار مهم است که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بدون تمایز با همه طرف‌های درگیر، در تعامل باشد. در غیر این صورت، نه تنها بی‌طرفی و بی‌طرفی سازمان را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه ظرفیت مادی آن را برای اجرای مأموریت خود برای محافظت از جان و حیثیت قربانیان درگیری‌های مسلحانه و سایر موقعیت‌های خشونت و کمک به آنها تضعیف می‌کند. به‌عنوان یک مثال عینی، برای اینکه پرسنل میدانی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بتوانند کار خود را انجام دهند، تضمین‌های ایمنی باید از همه طرفین دریافت شود. تعامل با نیروهای مسلح دولت، و همچنین با اعضای گروه‌های مسلح غیر دولتی ضروری است تا مطمئن شویم که آنها از کار و دستور کمیته بین‌المللی صلیب سرخ اطلاع دارند و آنها را می‌پذیرند تا تیم‌های صلیب سرخ از طریق پست‌های بازرسی اجازه داده شوند، یا مسیرهای تحت کنترل هر یک از طرفین کافی باشد. برای سفر کارکنان صلیب سرخ کاملاً ایمن است (هفس؛ دی کوتلیک؛ جی ونتورا، ۲۰۲۰، ۳۵۴).

در درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی، گروه‌های مسلح غیر دولتی ممکن است مرتکب نقض حقوق بشر، قربانیان نقض حقوق بشر، و همچنین ارائه دهندگان خدمات و کالاها برای جمعیت غیرنظامی در مناطق تحت کنترل یا نفوذ آنها باشند. بنابراین تعامل با گروه‌های مسلح غیر دولتی ضروری است و در واقع جنبه اصلی ایجاد احترام به قوانین بین‌المللی حقوق بشر در طول درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی است، که اکثریت درگیری‌های مسلحانه امروزی را شامل می‌شود. و به نقل از ژاک دو مایو، رئیس هیئت

صلیب سرخ در اسرائیل و سرزمین‌های اشغالی، «این کار (نه همیشه، نه آنطور که ما می‌خواهیم، اما معمولاً راهگشا است)» (مایو، ۲۰۱۵، ۷۸).

ماده ۳ مشترک کنوانسیون ژنو، که در مورد موارد «درگیری مسلحانه که ماهیت بین‌المللی ندارد» اعمال می‌شود، مبنای حقوقی اولیه برای اقدام کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در چارچوب درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی است، بیان می‌کند که «یک نهاد بشردوستانه بی‌طرف، مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، ممکن است خدمات خود را به طرف‌های درگیر ارائه دهد». بنابراین، این ماده به صراحت نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را در تعامل با گروه‌های مسلح غیر دولتی که طرف‌های درگیری مسلحانه هستند به رسمیت می‌شناسد. این فعالیت‌ها ممکن است ماهیت متفاوتی داشته باشند و البته شامل کمک و حفاظت و همچنین انتشار حقوق بین‌الملل بشردوستانه می‌شوند. همین ماده همچنین مقرر می‌دارد که «اجرای مقررات قبلی تأثیری بر وضعیت حقوقی طرف‌های درگیر نخواهد داشت». بنابراین، گفتگو بین کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و گروه‌های مسلح غیر دولتی در مورد حقوق بین‌الملل بشردوستانه تأثیری بر وضعیت حقوقی آنها ندارد.

نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در اسناد حقوقی بین‌المللی دیگر نیز به رسمیت شناخته شده است، که اساسنامه اصلی آن اساسنامه جنبش صلیب سرخ و هلال‌احمر است. این صراحتاً در ماده ۵ به رسمیت می‌شناسد که نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ شامل موارد زیر است: «کار برای اجرای صادقانه حقوق بشر دوستانه بین‌المللی قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه و آگاهی از هرگونه شکایت مبتنی بر

نقض ادعایی آن قانون» و «برای درک و درک انتشار دانش حقوق بشردوستانه بین‌المللی قابل اجرا در درگیری‌های مسلحانه و آماده‌سازی هرگونه توسعه آن. اساسنامه نه تنها توسط اجزای جنبش صلیب سرخ و هلال‌احمر، بلکه توسط همه کشورهای عضو کنوانسیون‌های ژنو به تصویب رسیده است. در نتیجه، اگرچه یک معاهده بین‌المللی نیست، اما یک سند بین‌المللی است که طبیعتاً برای کشورها الزام‌آور است. از طریق آنها، کشورها کمیته بین‌المللی صلیب سرخ را به عنوان "نگهبان قوانین بین‌المللی حقوق بشر" به رسمیت شناخته‌اند و نقش آن را در ایجاد احترام به قانون پذیرفته‌اند. بنابراین، شناسایی راه‌ها و ابزارهایی برای تقویت دانش و پذیرش حقوق بین‌الملل حقوق بشر توسط همه طرف‌های درگیر، و همچنین غلبه بر چالش‌های بالقوه در بهبود احترام به قانون، هسته اصلی وظایف کمیته بین‌المللی صلیب سرخ است.

۵-۱-۴. برنامه آموزشی کمیته صلیب سرخ جهانی در جهت توسعه حقوق بشردوستانه

نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در آموزش حقوق بین‌الملل بشردوستانه احتمالاً یکی از شناخته شده‌ترین جنبه‌های کار سازمان با گروه‌های مسلح غیر دولتی است. از این نظر، یکی از نمونه‌های مورد بحث آموزش حقوق بین‌الملل بشردوستانه با گروه‌های مسلح غیردولتی، برنامه‌ای است که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ با گردان‌های عزالدین قسام حماس، شاخه نظامی سازمان فلسطین، اجرا کرد. و همچنین با دو گروه شبه نظامی مستقر در غزه. به عنوان بخشی از این برنامه، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به بیش از

۲۰۰ جنگجو آموزش‌هایی در مورد قوانین حقوق بین‌الملل، از جمله قوانین تنظیم خصومت‌ها ارائه کرد. همانطور که سخنگوی صلیب سرخ در غزه اعلام کرد، کارکنان صلیب سرخ: به جناح‌های مقاومت فلسطین قوانین، متون و روح حقوق بشردوستانه و همچنین کاربرد این قوانین در درگیری‌هایی که آنها درگیر هستند آموزش و پرورش ارائه می‌دهند (المقری، ۲۰۱۷).

این اولین باری نبود که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ این نوع آموزش بین‌المللی حقوق بشر را اجرا می‌کند. برنامه‌های متعددی از این دست با طالبان در افغانستان و با گروه‌های مسلح غیر دولتی مختلف در چاد، کلمبیا، جمهوری دموکراتیک کنگو، فیلیپین، دارفور (سودان) و قبلاً در نوار غزه در سال ۲۰۰۸ انجام شده است. همانطور که در قسمت اول این توضیح داده شد. فصل، این بخشی جدایی‌ناپذیر از مأموریت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ است و برای ایجاد محیطی مناسب برای احترام به جان و کرامت انسانی در طول درگیری‌های مسلحانه ضروری است (ترزادوتلی؛ پلانیدینی، ۱۹۸۱، ۷۸).

با این وجود، ابتکار عمل در غزه، درست مانند سایرین با ماهیت مشابه در گذشته، با انتقادات شدیدی روبرو شد، به طوری که برخی این واقعیت را محکوم کردند که صلیب سرخ در حال برگزاری سمینارهایی برای تروریست‌ها در غزه در مورد اینکه چگونه می‌توانند در هنگام حمله، انسان دوستانه تر باشند (فروند، ۲۰۱۵). در همین راستا، دیگران این دیدگاه را بیان کردند که «تلاش برای القای ارزش‌های حقوق بشردوستانه بین‌المللی به حماس و سایر جهادی‌ها مانند تلاش برای آموزش به تمساح برای تمیز کردن دندان‌هایش پس از خوردن طعمه است». در

حالی که ممکن است انتقادات اغراق‌آمیز باشد، نمی‌توان پیامدهای سیاسی تعامل با گروه‌های مسلح غیر دولتی در مورد حقوق بین‌الملل بشردوستانه را نادیده گرفت. و محدودیت‌های چنین برنامه‌هایی توسط صلیب سرخ تایید شده است. در پاسخ به این سوال که آیا آموزش حقوق بین‌الملل بشردوستانه ممکن است با هر گروه سیاسی یا نظامی سازماندهی شود، رئیس هیئت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای اسرائیل و سرزمین‌های اشغالی پاسخ داد:

پاسخ منفی است. اگر هیچ اقدام اصلاحی از طرف طرف صورت نگیرد، یا بدتر از آن، اگر وسیله‌ای برای تداوم یا تشدید سوء استفاده باشد، قطعاً می‌تواند کاری اشتباه و غیر مسئولانه باشد (مایو، ۲۰۱۵). و در واقع، کارگاه‌های حقوق بین‌الملل بشردوستانه نباید به این معنا درک شود که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، پس از اتمام جلسات آموزشی، رفتار آتی اعضای آموزش دیده گروه مسلح غیر دولتی را تضمین خواهد کرد. هدف این سازمان به تشویق گروه مسلح غیر دولتی به پیروی از قوانین قابل اجرا در هنگام درگیری مسلحانه محدود می‌شود، مانند قوانینی که در انجام خصومت‌ها محدودیت ایجاد می‌کنند و از افرادی که به دست یکی از طرفین درگیری افتاده‌اند محافظت می‌کنند. اما اثربخشی آموزش در درجه اول به تمایل گروه برای پذیرش و اجرای این قوانین بستگی دارد. در مورد حماس، به نظر می‌رسد که این آموزش اثرات مثبتی داشته است (مهرگان؛ هنجی؛ امیرارجمند، ۱۳۹۹، ۱۶۱). در چند سال گذشته، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز آموزش‌های حقوق بین‌الملل بشردوستانه را با فرماندهان ارتش آزاد سوریه انجام داده است. در اینجا نیز، ابتکار عمل مبتنی

کارشناسان در مورد انجام صحیح خصومت‌ها، در مورد حفاظت از دسته‌های خاصی از افراد و خدمات، مانند حفاظت از متخصصان بهداشت یا دسترسی ایمن به کمک‌های بشردوستانه باشد. آنها همچنین ممکن است بحث‌های عملیاتی بیشتری مانند تکنیک‌های منطبق با حقوق بین‌الملل بشردوستانه برای دستگیری، خلع سلاح، جستجو یا حتی بازجویی از یک دشمن تسلیم شونده را ادغام کنند. به همین ترتیب، این کارگاه‌ها همچنین با هدف تجهیز فرماندهان به ابزارهای لازم برای ایجاد یا تطبیق مکانیسم‌های انضباطی خود، در نظر گرفته شده‌اند. به عنوان مثال، در سال ۲۰۰۷ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در ژنو یک نشست بین‌منطقه‌ای درباره نقش تحریم‌ها در تضمین احترام بیشتر به حقوق بین‌الملل بشردوستانه ترتیب داد که نمایندگان از نیروهای مسلح مختلف و همچنین گروه‌های مسلح و محافل دانشگاهی را گرد هم آورد. اخیراً در اردن، ۳۵ فرمانده گروه‌های مسلح سوری در سال ۲۰۱۴، ۱۴۴ فرمانده در سال ۲۰۱۵ و ۶۰ فرمانده در سال ۲۰۱۶ درباره انجام خصومت‌ها و اهمیت عدم ممانعت از دسترسی مردم به مراقبت‌های بهداشتی بحث کردند.

برای پذیرفته شدن، هر یک از این فعالیت‌های آموزشی باید با گروه مسلح غیر دولتی هدفمند سازگار شود. این به معنای در نظر گرفتن ساختار گروه و همچنین ارزش‌ها، فرهنگ، سنت‌ها و گاهی اوقات اعتقادات مذهبی آن است.

۶. نتیجه

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به منظور اجرای وظایف خود و هم‌چنین ایفای نقش مؤثر در اجرا و توسعه حقوق بشر دوستانه بین‌المللی، اقدام به پرپایی نمایندگی‌های دائمی و موقت در خارج از

برگفت‌وگوی پایدار با این گروه است و یکی از مؤلفه‌های کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در رویکرد پیشگیری گسترده‌تر با هدف ترویج احترام بهتر به قانون توسط همه طرف‌های درگیری سوریه است. یکی از نتایج این برنامه توسعه آموزش آنلاین بر اساس ابزارهای واقعیت مجازی با الهام از طراحی و فناوری بازی‌های ویدیویی بود. این روش جدید برای اجرای آموزش حقوق بین‌الملل بشردوستانه امکان مشارکت عمیق‌تر کارآموزان را فراهم می‌کند، روشی که آنها را در موقعیت‌هایی قرار می‌دهد که در واقع شبیه میدان جنگ خودشان است. گروه به جای محدود شدن به بحث‌های کلاسی و مطالعات موردی کاغذی، که با این وجود ابزارهای آموزشی ضروری باقی می‌مانند، با تصاویری مواجه می‌شوند که تصمیم‌های هدف‌گیری در محل را نشان می‌دهند، یا موقعیت‌هایی که شامل برخورد با افرادی است که اخیراً دستگیر شده‌اند (مروت، ۱۳۹۰، ۳۳۷).

فراتر از قواعد قابل اعمال در درگیری‌های مسلحانه، کارگاه‌های آموزشی اغلب شامل اجزای اجرایی هستند. همانطور که گفته شد، بخش عمده‌ای از اثربخشی این کارگاه‌ها در تمایل سلسله‌مراتب گروه مسلح غیر دولتی برای اجرای قوانین حقوق بین‌الملل بشردوستانه نهفته است. در سال ۲۰۱۶، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ جلسات آموزشی و انتشار در بسیاری از مکان‌ها، از جمله در سومالی برای اعضای گروه‌های مسلح مختلف، در سودان جنوبی برای بیش از ۳۲۷۰ حامل سلاح از طرف‌های مختلف، یا دوباره در فیلیپین برای ۳۸ عضو ملی مورو برگزار کرد. جبهه آزادی. چنین آموزش حقوق بین‌الملل بشردوستانه ممکن است شامل بحث با

معاهدات چهارگانه ژنو و پروتکل‌های ضمیمه بسیاری از اعمالی که نقض عمده این اسناد تلقی شده‌اند مجازات یا حتی تعقیب نمی‌شوند در برخورد با آنها واکنش نشان می‌دهد. اولاً کمیته ممکن است در صورتی که نمایندگان آن مستقیماً با این گونه اعمال برخورد کنند به ابتکار خود اقداماتی اتخاذ کند. ثانیاً شکایت دولت‌های ذینفع را به منظور انتقال و یا اظهار نظر در مورد آن دریافت می‌کند. در این خصوص کمیته تنها می‌تواند با شرایطی شکایات دریافتی را به مشتکی عنه اعالم و بدین ترتیب گفت و گویی میان دو طرف درگیر ایجاد کند. ثالثاً گاهی از کمیته خواسته می‌شود که با انجام تحقیقاتی حقیقت را احراز کرده و یا شهادت دهد که نقضی صورت گرفته است. بدیهی است که کمیته فاقد هر گونه نقش قضایی بوده و در راستای اشتغال به این موضوع چنین خط مشی‌هایی را برای خود تعیین کرده است.

زمانی که نمایندگان کمیته در محل حضور دارند هر فعل یا ترک فعلی را که از دید ایشان نقض قواعد بشردوستانه تلقی می‌شود متذکر می‌شوند. این تذکر بسته به اهمیت عمل ارتكابی یا در محل به طور شفاهی توسط خود نمایندگان اعلام می‌شود و یا این که در گزارشی از رئیس کمیته به دولت مربوطه، نقش می‌بندد. اصولاً این گونه موارد در کار کمیته، مکتوم می‌مانند اما اگر به دلیل تکرار نقض عمده این قواعد کمیته تصمیم بگیرد که به طور آشکار آن را اعلام کند و از دولت خاطی خودداری از آن را بخواهد و یا در مورد نتایج سوء آن هشدار دهد، لزوماً سه شرط اساسی پیش از آن محقق شده و چنین اعالم صریحی را ضروری ساخته است: (۱) اعمال ارتكابی باید نقض عمده قواعد بشردوستانه

کشور سوئیس می‌نماید که در نتیجه با برقراری ارتباط مستقیم با حکومت‌ها، مبادرت به انعقاد موافقت‌نامه‌هایی از جمله موافقت‌نامه تأسیس نمایندگی یا قرارداد مقرر و موافقت‌نامه راجع به بازدید از زندانیان سیاسی یا مبادله اسرای جنگی با دولت‌های می‌نماید که ضمن آن به عنوان "موضوع حقوق بین‌الملل" از ناحیه دولت‌ها توجه می‌شود. تعامل با گروه‌های مسلح غیر دولتی در مورد موضوعات مرتبط با قوانین بین‌المللی حقوق بشر، هسته اصلی وظایف کمیته بین‌المللی صلیب سرخ است و این نهاد دائماً در تلاش است تا گفت و گوی خود را با این عوامل تقویت کند. این بدان معنی است که اطمینان حاصل کنید که درک قوی از ساختارهای گروه مسلح غیر دولتی و همچنین مکانیسم‌ها و وسایلی دارد که ممکن است منجر به دانش بهتر حقوق بین‌الملل بشردوستانه توسط اعضای آنها و احترام بیشتر به آن قوانین شود. این نه تنها برای اطمینان از ایمنی فعالیت‌های خود ضروری است، بلکه یک حق قانونی است که دولت‌ها رسماً آن را به رسمیت شناخته‌اند. با این حال، این امر مانع از افزایش چالش‌های مادی و حقوقی برای کار کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نشده است، خواه این واقعیت باشد که دستورات آن گاهی به خوبی درک نمی‌شود، یا اینکه حفظ پذیرش حقوق بین‌الملل توسط گروه مسلح غیر دولتی یک تلاش بی‌پایان است، یا اینکه خود قانون ممکن است در اجرای آن مشکلاتی ایجاد کند. با این وجود، تا زمانی که درگیری‌های مسلحانه غیر بین‌المللی وجود دارند، حفظ گفتگو با گروه‌های مسلح غیر دولتی در مورد احترام به حقوق بین‌الملل بشردوستانه ضروری خواهد بود. کمیته با اعتقاد به اینکه با وجود پیش‌بینی راهکارهایی در

این گونه مذاکرات در چارچوب سرپوشی کمیته باقی می ماند و بنابراین گواهی کتبی بر آن در دست نیست. مستند این اقدام یعنی فراخوان عمومی کمیته، همواره ماده ۱ مشترک معاهدات چهارگانه ژنو و اولین پروتکل ضمیمه آن ها بوده است.

در سال ۱۹۳۹ در جریان درگیری موجود در رودزیا، برای نخستین بار درخواستی از سوی کمیته صادر شد که نخست نقض گسترده قواعد بشردوستانه را تقبیح کرده و در ادامه از طرفین درگیر تقاضا می کرد که خود را ملزم به رعایت کامل آن ها کنند. در خاتمه از تمامی اعضای معاهدات ژنو نیز می خواست که به منظور اجرای تعهد خویش وارد عمل شوند. در تاریخ ۹ مه ۱۹۱۶ کمیته، توجه دولت ها را به نقض معاهده سوم ژنو توسط ایران و عراق جلب کرد.

در یادداشت ضمیمه این درخواست، اعمالی که از دید کمیته نقض جدی و یا عمده قواعد بشردوستانه به خصوص معاهده سوم ژنو تلقی می شود آمده و با استناد به ماده ۱ از تمامی دولت ها خواسته شده که نهایت کوشش خود را در جهت ترغیب این دو دولت به رعایت تعهداتشان به کار گیرند.

۷. سهم نویسندگان

کلیه نویسندگان به صورت برابر در تهیه و تدوین پژوهش حاضر مشارکت داشته اند.

۸. تضاد منافع

در این پژوهش تضاد منافع وجود ندارد.

بین المللی باشند. ۲) این عمل باید به نفع افرادی باشد که از چنین نقضی آسیب دیده اند. ۳) یا نمایندگان کمیته آن را مستقیماً مشاهده کرده باشند و یا این که ارتکاب آن بر همگان روشن باشد و منابع معتبری آن را تأیید کرده باشند.

در خصوص دومین راهکار مقابله با نقض تعهدات بشردوستانه، کمیته مبنای حقوقی عمل خود را در شق ج بند ۲ ماده ۵ اساس نامه صلیب سرخ بین المللی می یابد. بر این اساس کمیته می تواند شکایات دولت ها را در مورد نقض این قواعد استماع کند. کمیته نمی تواند شکایات دریافتی را به مستکی عنه ابلاغ کند مگر این که راه ارتباط دیگری میان دو طرف درگیر وجود نداشته باشد و در نتیجه وجود یک میانجی بی طرف ضروری باشد.

ب- دعوت صریح از دولت ها برای رعایت و تضمین رعایت قواعد بشردوستانه بیست و پنجمین کنفرانس بین المللی صلیب سرخ در قطعنامه خود تعهد دوگانه و مشترک دولت های عضو معاهدات ژنو را در اجرا و تضمین اجرای این قواعد در تمامی شرایط، به آنان یادآور شده و از آنان می خواهد کمیته را در انجام اقدامات بشردوستانه اش یاری کنند. تصریح بر این تعهد از سوی کنفرانس، نشانگر توجه صلیب سرخ بین المللی به لزوم پای بندی دولت ها به هر دو جنبه این تعهد است.

کمیته در مواردی در راستای دیپلماسی بشردوستانه خود در جریان یک درگیری مسلحانه از دولت های ثالث خواسته است که با اعمال فشار بر متخاصمین رعایت دقیق تعهدات بشردوستانه از سوی آنان را تضمین کنند و به عنوان مثال دسترسی این نهاد بشردوستانه را به سرزمین محل نبرد و جمعیت نیازمند یاری، فراهم سازند.

منابع

منابع فارسی

- دومینگ، کارو، حقوق بین‌الملل در عمل، ترجمه مصطفی تقی‌زاده انصاری، چاپ اول، تهران، نشر توس، ۱۳۷۵.
- صابری، هنگامه، ضمانت اجرا در حقوق بشردوستانه، چاپ اول، تهران، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۸.
- صدرایی فهیمه، نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در تحول حقوق بین‌الملل با تأکید بر تفاسیر کمیته درباره قواعد حقوق جنگ، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشکده حقوق، ۱۳۹۲.
- قربان‌خانی، مهدی؛ نوازنی، محمد، جایگاه حقوق بشر در راستای وظایف هلال احمر و صلیب سرخ، اراک، انتشارات جهاد دانشگاهی واحد استان مرکزی، ۱۳۹۹.
- مروت، مجتبی، نقش کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در حمایت از قربانیان جنگی، پژوهش حقوق عمومی، شماره سی و دوم، ۱۳۹۰.
- مهدیزاده، محمدرضا، جمعیت‌های هلال احمر و صلیب سرخ: جهانی شدن، چالش‌ها و فرصت‌ها، تهران، اولین همایش علمی تحقیقی مدیریت امداد و نجات، ۱۳۸۱.
- مهرگان، امیرحسین؛ هنجی، علی؛ امیرارجمند، اردشیر؛ ضرورت بازنگری ماموریت کمیته بین‌المللی صلیب سرخ: از

کاهش آلام انسانی تا پیشگیری از خشونت‌های مسلحانه، شماره شصت و شیشم، مطالعات بین‌المللی پاییز ۱۳۹۹.

منابع لاتین

- Almeghari, " Hamas fighters take part in Red Cross international law workshop (Middle East Eye)", <http://www.middleeasteye.net/news/hamas-fighters-take-part-red-cross-international-law-workshop>, 2017.
- de Maio, J, " Why is the ICRC holding seminars on the law of war with Hamas"? , Journal of The Jerusalem Post, No.415, 2015.
- Freund ,M, "Why is the Red Cross Holding Seminars for Hamas"?, Journal of The Jerusalem Post, No.18, 2015.
- Hay, Alexandre, " The International Committee of the Red Cross and International Humanitarian Issues ", Journal of IRRIC , No.238 , 1984 .
- Heffes ,Ezequiel; D Kotlik, Marcos; J Ventura ,Manuel, Humanitarian Law and Non-State Actors (A Contradiction of Terms), First Edition, Cambridge ,Published online by Cambridge University Press, 2020 .

- Meron, Theodor, "The Humanization of Humanitarian Law", American Journal of International Law, No.94, 2000.

